

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 1. In quo explicatur quis sit verus sensus præcepti 5. Decalogi,

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

LIBER SEXTVS, ET TO-
TIVS OPERIS VIGE-
SIMVS PRIMVS.

DE IIS QVÆ SPECTANT AD SPECIALEM RA-
tionem iudicandi de peccatis in ordine ad quintum De-
calogi præceptum.

PRÆFATIO.

MATERIAM de homicidio tractat Gratianus in decreto causa 23. præsertim quæst. 5. habetur in aliis iuris Canonici partibus titulus De homicidio. Tractant quoque D. Thomas ac interpretes ipsius 2. 2. quæst. 64. Alex. Alenf. 3. part. quæst. 34. Summularii in verbo Homicidium, Franciscus à Victoria in relect. de homicidio Sotus in 5. de iust. & iure quæstio. 1. & Couarr. ad Clemen. Si furiosus De homicidio, & nouissimè Ludouicus Molina tomo 4. de iust. & iure in tractatu tertio. Quintum autem hoc præceptum, in quo illud prohibetur, traditur Exod. 20. his verbis, Non occides. In ordine ad quem, ratio de peccatis iudicandi in his consistit, vt intelligatur primo, quis verus sit illius præcepti sensus. Secundo, An eo non obstante liceat aliquando, & cui liceat malefactorem occidere. Tertio, An aliquando liceat occidere innocentem. Quarto, An aliquando liceat occidere seipsum. Quinto, An ad defensionem sui, liceat occidere alterum. Sexto, An ad defensionem quoq; tertii. Septimo, Quid sentiendum sit de duello, quo includitur sui simul & proximi occiso. Octauo, De bello in quo multorum occisio committitur, quid sit tenendum. Ac postremo quid item tenendum de ira; quam Christus Math. 5. hoc præcepto prohiberi declarat. Specialis obligatio autem ad restitutionem quam perpetratio homicidii inducit explicata est in præcedenti lib. 10. cap. 22.

CAP. I.

In quo explicatur quis sit verus sensus propositi
quinti præcepti Decalogi.

SVMMARIVM.

- 1 Præcepto 5. Decalogi non prohibetur occisio cuiusvis viuentis, sed solus hominis.
- 2 Neq; hæc omnis, sed solum iniusta.
- 3 Et casus exceptione vlla cuiuscumq; hominis sit, & à quocumq; homine, ac quomodocumq; fiat; & siue opere siue voluntate sola committatur.
- 4 Inductio alterius ad peccatum, non comprehenditur numero prohibitorum hoc præcepto, sicut comprehenduntur mutilationes & alia illationes damnorum corporaliū.
- 5 Comprehenduntur quoq; procurationes abortiuæ.
- 6 Homicidium peccatum est mortale graue, quod potest auferri ex quatuor circumstantiis.
- 7 Cetera hoc præcepto prohibita, mortalia quoque sunt ex suo genere: in quibus excusatio ex materia leuitate locum habere potest.

ID intelligendum quis sit verus quinti præcepti Decalogi sensus, aduertendum est primo, etsi verba hæc Non occides, valde generalia sint, omnemq; occisionem videantur comprehendere, ea tamen sic accipienda esse, vt nec ad plantas, nec ad irrationalia animalia referantur; etiamsi tam illa, quam hæc viuant: nec enim interdictum est talia interi mere, vt post D. Augustin. libro 1. de ciuit. cap. 20. tradunt cum D. Thoma 2. 2. quæstio 64. artic. 1. D. Anton. 1. part. titul. 14. cap. 4. §. 9. & 2. parte titul. 7. cap. 8. in principio. & Sotus libr. 5. de iust. & iure quæstio. 1. art. 1. Deduciturque efficaciter ex illo Gen. 9. Omne quod moeuerit & viuit, erit vobis in cibum. & illud in præced. cap. 1. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem

semè super terram, & vniuersa ligna fructifera, vt sint vobis in escam. Vnde damnatur error quorundam hæreticorum dicentium nefas esse vesci carnibus. Contra quos disserit Alphonsus à Castro libr. 4. aduersus hæreses, in verbo Cibus hæresi 1. Neque obstat quod Exodi capite 22. pœna statuitur occidentibus bouem vel ouem proximi, nam eius rei ratio non est, quod anima nequiuertit citra culpam occidit, sed quod damnum inde illatum proximo compensandum fuerit, vt à D. Anton. annotatum est in cit. cap. 8. sub initium.

Aduertendum est secundo, prædicta huius præcepti verba, adhuc esse ita accipienda, vt non omnem hominis occisionem comprehendant, prout notant Concil. Colon. & Catechismus iussu Concilij Trident. editus in expositione eiusdem præcepti, ac etiam D. Anton. in memorato §. 9. Et ratio est quia contingit aliquando (quod ex post dicendis satis constabit) eam perpetrari sine peccato, ex cap. Si homicidium 23. quæstio. 5. Nulla occisio vero prohibita hoc præcepto, sit sine peccato. Vnde quia sola iniusta occisio hominis sit cum peccato, sola quoq; intelligi debet prohibita hoc præcepto; ita vt verus sensus ipsius sit, quem D. Thom. 1. 2. quæstio. 100. artic. 8. ad 3. tangit. Non occides hominem iniuste, hoc est, contra rectam rationem, seu sine iusta ratione & causa: sicut cum Christus Math. 23. dixit non esse iurandum omnino; subintelligitur sine causa. Nam cum præceptum hoc sit legis naturalis, vt & cetera Decalogi, debet intelligi iuxta legem naturæ, seu rectam rationem: vt eius sensus sit ille quem diximus, Non occides contra rectam rationem.

Aduertendum est tertio, quod sicut sola, sic & omnis iniusta hominis occisio (quam proprie homicidium dicit Syluester expressit in verbo Homicidium 1. in initio) prohibita sit hoc præcepto, à quocumq; homine ea perpetraretur, aut cuiuscumq; hominis sit. Nulla enim exceptio est, quicumq; sit qui occidit, siue potens aut diues, siue Dominus aut pater, quandoquidem omni discrimine remoto, hominem occi-

dere

dere vetitum est hominibus: quicumque sit qui occiditur, nec enim vllus homo est tam vilis, & abiectæ conditionis, quin huius præcepti autoritate defendatur, ne ab alio sine iusta causa valeat occidi.

Aduertendum est quarto, nihil referre quod attinet ad hanc occisionem, quoniam modo fiat homicidium. Siue enim quis proprijs manibus, siue ferro, siue lapide, siue laqueo aut veneno, siue etiam imperio, consilio ope, persuasione, aut quavis alia ratione, illius causa sit, in hoc præceptum delinquit iuxta Concil. Colon. in illius expositione & Catechismum iussu Concilij Trident. editum ac D. Anton. 1. part. tit. 14. cap. 4 §. 9. Adde contra hoc præceptum facere, eum etiam qui voluntatem habet alios occidendi: commune est enim præceptis omnibus, vt illorum transgressio conueniat voluntate operandi, sicut & opere; siue voluntas sit efficax seu propositum operandi, siue complacentia simplex de opere, iuxta documentum 2. traditum in præced. libro 16. cap. 3. Et peculiariter quoad hoc præceptum satis aperte deducitur ex eo, quod Dominus Mathai 5. explicans ipsum, dixit. Ego autem dico vobis quod omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.

4. Aduertendum est quinto, hoc præceptum non infringi ab eo qui priuat alium vita spirituali, inducendo scilicet ipsum ad aliquod peccatum mortale. Istud enim non est homicidium, quod hic vetatur, vt probe notauit Nauar. in Enchir. cap. 15. num. 1. vers. 2. non ideo tamen negandum est mortaliter delinquere eum qui tale quid faciat, prout patet ex communi doctrina de scandalo dato. Caterum sub nomine occisionis hic vetitæ, accessorie intelliguntur quoque iniuste mutilationes, percussiones, verberationes, torturae, aliaque huiusmodi pertinentia ad damnum alterius corporale, iuxta Nauar. loco cit. & ad cap. Homicidium, De poenit. dist. 1. num. 2. & D. Anton. in cit. §. 9.

5. Censendi sunt etiam in hoc præceptum delinquere, non ij solum qui sunt in causa vt abortus sequatur quando fetus iam est animatus animâ rationali (quo casu verum homicidium interuenit, ex Syluest. Homicidium 1. versu principium, & Caietan. in verbo Abortus, & Couarr. ad Clemen. Si furiosus 2. part. §. 3. numer. 1.) sed etiam quando nondum est animatus: quia impeditur ne animetur; in quo licet non interueniat occiso hominis, interuenit tamen ei affinis voluntas mortaliter peruersa, prout expresserunt Nauar. in cit. cap. 15. num. 14. & Caiet. in eod. verbo Abortus. Pro eoq; facit cap. Siquis, De homicidio; cum dicitur: tenendum vt homicidam eum, qui fecerit vt mulier, non possit concipere vel generare, vt proles non possit nasci. Quando vero fetus animetur, varie quidem authores definiunt: sed tenere possumus ex glossa ad principium distinctionis quintæ, verbo Quadraginta; quod fetus masculinus vt longissime, incipiat esse animatus 40. die, femininus vero, 80. Ea enim est sententia (vt annotant Nauar. in eod. nu. 14. & in cap. 27. nu. 22. & Couar. in memorato nu. 1.) recepta communiter: ideoq; teneri potest sine temeritate.

6. Aduertendum est sexto, homicidium hic prohibitum peccatum esse suo genere mortale ex communi sententia: quod satis patet: quia est, & contra charitatem, & contra iustitiam. Immo, vt bene aduertit Sotus libro 5. de iust. & iure quest. 0. 10. artic. 3. conclus. 1. peccatum est grauius cæteris quæ in proximum committuntur. Quod & augeri potest ex quatuor circumstantijs. Prima est, circumstantia personæ occisæ. Multum enim interest, vtrum ille qui occiditur sit pater aut alius sanguine coniunctus, necne: itemque fueritne reipub. necessarius, aut priuatis personis: ac demum fueritve persona in quam violentas manus inferens incurrit in excommunicationem. Secunda circumstantia est loci, nam occidere aliquem in loco sacro est sacrilegium, in confessione declarandum. Tertia est, circumstantia temporis: non quidem quod referat an die festo, vel profesto quis interficiatur, sed an occisus longo tempore animus occidendi habuerit. Quarta circumstantia, est sociorum: quia is qui alios induxit ad se inuadendum in homicidio, grauius peccauit quam si solus occidisset.

7. Si petas, an delicta alia, quæ diximus ad hoc præceptum pertinere sint mortalia? Respondeo esse ex suo genere: tamen ex leuitate materiæ (quæ non habet locum in homicidio)

posse esse tantum venialia perinde ac possunt ex subreptione, defectuq; plenæ deliberationis.

CAP. II.

In quo explicatur an aliquando liceat, & cui liceat malefactorem occidere.

S V M M A R I V M.

8. Licetum esse publica autoritate malefactorem occidere.
9. Quomodo id procedat cum talis cognoscitur moriturus in malo statu.
10. Procedit quoad nocentes captos in bello, & quoad malefactores ex quorum maleficio respub. magnum accepit detrimentum.
11. Præter publicam autoritatem, & iustam causam, conditiones ad licitam occisionem malefactoris requiritæ.
12. Circa ordinem iuris ad propositam occisionem necessarium limitationes notanda.
13. De eo, quod Clerici perhibentur malefactores occidere, etiam autoritate publica.
14. Habentes iurisdictionem temporalem sufficientem, non prohibentur conscribere iudices qui exercent iudicium sanguinis.
15. Quomodo possint conquiri de iniurijs acceptis, non obstante quod in malefactorem exercendum sit iudicium sanguinis.
16. Peccatum est mortale occidere propria autoritate hominem etiam morte dignum.
17. De viro occidente uxorem deprehensam in adulterio.
18. Potestas facta cuiq; occidendi dissoluta, quinq; conditiones requirit vt licite mandetur executioni.
19. De questione, An licitum sit cuiq; occidere tyrannum.
20. Mutilare aliquem priuata autoritate non licet.
21. Nec item vulnerare, verberare, &c. sine iurisdictione.
22. De talis iurisdictionis vsu notanda cum Petro à Nauar.
23. Quas poenas ius imponat homicida.
24. Causa ob quas occidens hominem excusari potest à mortali.

Anc explicationem bipartitam faciemus. In prior parte persequemur eam quoad occisionem factam publica autoritate; & in posteriore quoad factam autoritate priuata.

P R I O R P A R S C A -
P I T I S.

In qua explicatio proposita traditur, quoad occisionem factam autoritate publica.

8. Licetum esse publica autoritate malefactorem occidere, quando delictum tanta poena dignum est (quod præsertim iure ciuili & consuetudine patriæ cognoscitur) bonumq; commune id postulat, patet: quia sicut se habent membra & partes corporis humani ad totum corpus humanum, ita membra, & partes reipub. ad totam rempublicam. Quare sicut cum expedit ad conseruationem & bonum totius corporis humani abscindere membrum putridum, id ipsum licitum est ex natura rei (quando quidem naturale est vnum membrum exponere ad totum corpus saluandum) ita quando bono communi & illius conseruationi expedit, vt aliqui corrupti moribus omnino abscindantur, morteque afficiantur in iustam poenam: fas similiter est ex natura illius rei cuius sunt quedam membra, puta reipublica: vt à publicis ministris ad id deputatis plectantur rescindanturq;. Quæ ratio est D. Thomæ 2. 2. quest. 64. art. 2. Cuius doctrina communiter tenetur cum Caietan. ibid. & in Summula verbo Homicidium, ac cum D. Anton. 2. part. tit. 7. cap. 8. §. 1. versu Quantum ad secundum; Francisco à Vict. in relect. de homicid. mun. 11. dicto 7. Soto in 5. de iust. & iure quest. 1. art. 2.

9. Ex qua consequens est, talem occisionem non esse hoc præcepto vetitam, prout annotant in eiusd. expositione Concil. Colonienfæ & Catechismus iussu Concil. Tridentini editus. Quinimo, vt Sotus in eod. art. sub finem ostendit: quantumuis iudex satis sciat nocentem quem poenitere nolentem occidit, esse æternis supplicijs addendum, nihilominus licite eum morti secundum leges adiudicat propter bonum

commu-